

การศึกษาการปฏิบัติงานและปัญหาของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ
ในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อใน
โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป

นางสาวมณฑาทิ ตระกูลศิษฐ์

ศูนย์วิทยพัชการ

จฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย จฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-584-319-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

I1680417X

A STUDY OF JOB PERFORMANCE AND PROBLEMS OF
INFECTION CONTROL NURSES ON PREVENTION AND CONTROL OF
NOSOCOMIAL INFECTION IN REGIONAL AND GENERAL HOSPITAL

MISS MONTAGANATI TRAKULLDIST

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Science

Department of Preventive and Social Medicine

Graduate School

Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-584-319-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการปฏิบัติงานและปัญหาของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อใน
การดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลศูนย์และ
โรงพยาบาลทั่วไป

โดย

นางสาวนันทกานติ ตระกูลศิษฐ์

ภาควิชา

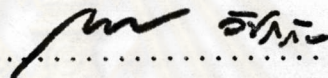
เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม

อาจารย์ที่ปรึกษา

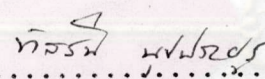
รองศาสตราจารย์นายแพทย์อ่องอาจ วิพุธศิริ

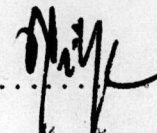
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชัยภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงทิสสินี นุชประยูร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์อ่องอาจ วิพุธศิริ)

..... กรรมการ
(นายแพทย์ศุภชัย ฤกษ์งาม)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

มณฑกานติ ตระกูลศิษฐ์ : การศึกษาการปฏิบัติงานและปัญหาของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ
ในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไป
(A STUDY OF JOB PERFORMANCE AND PROBLEMS OF INFECTION CONTROL NURSES
ON PREVENTION AND CONTROL OF NOSOCOMIAL INFECTION IN REGIONAL AND
GENERAL HOSPITAL.) อ.ที่ปรึกษา : รศ.นพ.องอาจ วิบุตศิริ, 160 หน้า.
ISBN 974-584-319-9

การศึกษารุ่นนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงาน และปัญหาของพยาบาลควบคุมการ
ติดเชื้อ ในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ ในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป จำนวน
79 แห่ง เก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ให้แก่พยาบาลควบคุมการติดเชื้อ ที่ได้รับมอบหมายให้
ปฏิบัติงานในปัจจุบัน ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวนทั้งหมด 108 คน อัตราการตอบกลับ คิดเป็น
ร้อยละ 94.44 ระยะเวลาการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2536 ถึงมกราคม 2537

ผลการศึกษาพบว่า พยาบาลควบคุมการติดเชื้อ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีสายการ-
บังคับบัญชาอยู่ในฝ่ายการพยาบาล ร้อยละ 78.4 อยู่ในฝ่ายเวชกรรมสังคม ร้อยละ 21.6 พยาบาลเหล่านี้
ได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติงานบางเวลา ร้อยละ 63.7 และเต็มเวลาเพียงร้อยละ 36.3 กิจกรรมที่
ปฏิบัติได้ในระดับมาก ได้แก่ การเฝ้าระวังการติดเชื้อในผู้ป่วย การพัฒนาบุคลากร การติดตามเยี่ยมตรวจ
ส่วนกิจกรรมที่ปฏิบัติได้ในระดับน้อย และไม่ได้ปฏิบัติ ได้แก่ การเฝ้าระวังการติดเชื้อในเจ้าหน้าที่ การเฝ้า
ระวังการปนเปื้อนเชื้อโรคในสิ่งแวดล้อม การให้สุขศึกษา และการวิจัย

ระดับการปฏิบัติกิจกรรมในงานเฝ้าระวังโรค มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
($p < 0.05$) ตามสายการบังคับบัญชา ระดับการปฏิบัติกิจกรรมในงานสอบสวนโรค มีความแตกต่างอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ/ ($p < 0.05$) กับระดับโรงพยาบาล ระดับการปฏิบัติกิจกรรมในงานวิชาการมีความ-
แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) กับการได้รับมอบหมายหน้าที่ และระดับการปฏิบัติกิจกรรม
ในงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) กับการฝึกอบรม

ปัญหาการปฏิบัติงานของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ ที่มีการรายงานมากที่สุดคือ ไม่มีกรอบอัตรา
ตำแหน่งของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ ที่รับผิดชอบงานโดยตรง และคณะกรรมการควบคุมการติดเชื้อใน
โรงพยาบาล ไม่มีบทบาทอย่างเต็มที่

ภาควิชา ..... เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม
สาขาวิชา ..... เวชศาสตร์ชุมชน
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C545181 : MAJOR COMMUNITY MEDICINE

KEY WORD: JOB PERFORMANCE/INFECTION CONTROL NURSES/NOSOCOMIAL INFECTION -
MONTAGANATI TRAKULLDIST : A STUDY OF JOB PERFORMANCE AND PROBLEMS OF
INFECTION CONTROL NURSES ON PREVENTION AND CONTROL OF NOSOCOMIAL
INFECTION IN REGIONAL AND GENERAL HOSPITAL. THESIS ADVISOR :
ASSO. PROF. ONG-ARJ VIPUTSIRI, Ph.D. 160 pp. ISBN 974-584-319-9

The purpose of this study was to study job performance and problems of infection control nurses on prevention and control of nosocomial infection in regional and general hospital. The 108 self-administered questionnaires were mailed to infection control nurses who currently working in 79 regional and general hospitals. The responded rate was 94.44%. The period of data collection was between November 1993 to January 1994.

The result showed that the majority of infection control nurses were between the age of 31-40 years old. There were 78.4% of the nurses under the line of authority in the nursing department while only 21.6% were under the social medicine department. Those nurses were assigned to the part-time work (63.7%) and only 36.3% were assigned to full-time work. The high score level of activities were patient surveillance, personnel development and supervision. The low score level of activities and no practice were personnel surveillance, environmental surveillance, health education and research.

The levels of surveillance activities were statistically different from line of authority. The performance levels of disease investigation were statistically different among the different levels of hospital. The levels of academic activities had statistical different among different job assignment. The levels of prevention and control of infection activities were statistically different from training.

The major problems of job performance which reported by infection control nurses were no directly responsible position of the infection control nurse and the infection control committee did not take role strongly.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม.....

สาขาวิชา.....เวชศาสตร์ชุมชน.....

ปีการศึกษา..... 2536.....

ลายมือชื่อนิติ..... *ONG-ARJ*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *ONG-ARJ*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยดี เนื่องด้วยความกรุณา และความช่วยเหลือ จากหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์นายแพทย์องอาจ วิบุรศศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์แพทย์หญิง ทัสสินี นุชประยูร ซึ่งทั้งสองท่าน ได้กรุณาให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ ด้วยความเอาใจใส่และช่วยเหลือผู้วิจัย เป็นอย่างดียิ่ง ขอขอบพระคุณ นายแพทย์ ศุภชัย ฤกษ์งาม นายแพทย์ใหญ่ กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข ที่กรุณาให้คำแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย และกรุณาสละเวลาเป็น กรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ อาจารย์นายแพทย์ จิรุตม์ ศรีรัตนบัลล์ อาจารย์สมรรัตน์ เลิศมหาฤทธิ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำต่างๆและการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นอย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 ท่าน ที่กรุณาตรวจสอบความตรงตาม เนื้อหาของแบบสอบถาม และให้คำแนะนำเป็นอย่างดี

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คงจะสำเร็จลงไม่ได้ หากไม่ได้รับการสนับสนุน และความ กรุณาจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไป หัวหน้าพยาบาล รวมทั้ง พยาบาลควบคุมการติดเชื้อ ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นอย่างดี ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ที่ให้กำลังใจและห่วงใย ตลอดจน ขอขอบคุณ นักวิชาการพยาบาล กองการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข คุณอัญชลี คนตรง และเพื่อนนิสิตปริญญาโทสาขาเวชศาสตร์ชุมชนทุกท่าน ที่ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือแก่ ผู้วิจัยด้วยดี รวมทั้งผู้ที่ให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนทุกท่านที่ไม่สามารถระบุนามได้ในที่นี้

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนจาก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอ ขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

สารบัญ

ง

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	7
ข้อตกลงเบื้องต้น	7
ข้อจำกัดและอุปสรรคในการวิจัย	7
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	8
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	12
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการติดเชื้อในโรงพยาบาล	14
ความเป็นมาและบทบาทหน้าที่ของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
รูปแบบการวิจัย	37
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	37
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	42

สารบัญ (ต่อ)

จ

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิจัย	
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ	44
ส่วนที่ 2 ระดับปริมาณการปฏิบัติกิจกรรมในงานป้องกัน และควบคุมการ ติดเชื้อในโรงพยาบาลของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ	62
ส่วนที่ 3 การทดสอบความแตกต่างระหว่าง การฝึกอบรม สายการบังคับบัญชา การได้รับมอบหมายหน้าที่ และระดับโรงพยาบาล ของพยาบาล ควบคุมการติดเชื้อ กับการปฏิบัติงานป้องกัน และควบคุมการติดเชื้อ ในโรงพยาบาล	78
ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุม การติดเชื้อในโรงพยาบาลของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ	84
บทที่ 5 อภิปรายผล	92
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	108
รายการอ้างอิง	114
ภาคผนวก ก	119
ภาคผนวก ข	139
ภาคผนวก ค	141
ประวัติผู้เขียน	160

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่		
1.	จำนวน และร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน.....	43
2.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ จำแนกตามระดับโรงพยาบาล	44
3.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลศูนย์และ โรงพยาบาลทั่วไป จำแนกตาม ขนาดโรงพยาบาล.....	45
4.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลศูนย์และ โรงพยาบาลทั่วไป จำแนกตาม กลุ่มอายุ.....	46
5.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลศูนย์และ โรงพยาบาลทั่วไป จำแนกตาม สถานภาพสมรส.....	47
6.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลศูนย์และ โรงพยาบาลทั่วไป จำแนกตาม วุฒิศึกษา.....	48
7.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลศูนย์และ โรงพยาบาลทั่วไป จำแนกตาม อัตราเงินเดือน.....	49
8.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลศูนย์และ โรงพยาบาลทั่วไป จำแนกตาม ระดับตำแหน่ง.....	50
9.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลศูนย์และ โรงพยาบาลทั่วไป จำแนกตาม ตำแหน่งในสายงาน.....	51
10.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลศูนย์และ โรงพยาบาลทั่วไป จำแนกตาม สายการบังคับบัญชา.....	52
11.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลศูนย์และ โรงพยาบาลทั่วไป จำแนกตาม การได้รับมอบหมายหน้าที่.....	53
12.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลศูนย์และ โรงพยาบาลทั่วไป จำแนกตาม ระยะเวลาการปฏิบัติงานในหน้าที่พยาบาล ควบคุมการติดเชื้อ	54
13.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลศูนย์และ โรงพยาบาลทั่วไป จำแนกตาม การฝึกอบรม.....	55

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่		
14.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อที่เคยได้รับการฝึกอบรมมาก่อนใน โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป จำแนกตาม หลักสูตรที่ได้รับการฝึกอบรม..	56
15.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลศูนย์และ โรงพยาบาลทั่วไป จำแนกตาม หน่วยงานที่จัดการฝึกอบรม.....	57
16.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลศูนย์และ โรงพยาบาลทั่วไป จำแนกตาม การประชุมของคณะกรรมการควบคุมการ ติดเชื้อในโรงพยาบาล.....	58
17.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ ที่รายงานว่ามีการประชุมใน โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป จำแนกตาม ลักษณะการประชุมของ คณะกรรมการควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล.....	59
18.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลศูนย์และ โรงพยาบาลทั่วไป จำแนกตาม วิธีการเฝ้าระวังการติดเชื้อในผู้ป่วย.....	60
19.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลศูนย์และ โรงพยาบาลทั่วไป จำแนกตาม การปฏิบัติงานของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการเฝ้าระวังการติดเชื้อในผู้ป่วย.....	61
20.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อที่ประเมินกิจกรรม การปฏิบัติงานเฝ้าระวังโรค.....	63
21.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อที่ประเมินกิจกรรม การปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ.....	67
22.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อที่ประเมินกิจกรรม การปฏิบัติงานสอบสวนโรค.....	69
23.	จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อที่ประเมินกิจกรรม การปฏิบัติงานวิชาการ.....	70
24.	แสดงกิจกรรมการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล 10 อันดับแรก ที่พยาบาลควบคุมการติดเชื้อประเมินการปฏิบัติงานของตนเองอยู่ ในระดับมาก (คะแนน 4-5).....	73

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่

25. แสดงกิจกรรมการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล 10 อันดับแรกที่พยาบาลควบคุมการติดเชื้อประเมินการปฏิบัติงานของตนเองอยู่ ในระดับน้อย (คะแนน 1-2).....	75
26. แสดงกิจกรรมการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล 10 อันดับแรกที่พยาบาลควบคุมการติดเชื้อไม่ได้ปฏิบัติ (คะแนน 0).....	77
27. สรุปรายการทดสอบความแตกต่างทางสถิติระหว่างการฝึกอบรม สายการบังคับบัญชา การได้รับมอบหมายหน้าที่ ระดับโรงพยาบาล กับ ระดับการปฏิบัติกิจกรรมใน งานด้านต่าง ๆ.....	79
28. จำนวน และร้อยละของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ จำแนกตามปัญหาในการ ปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล.....	84
29. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล ของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อตามลำดับ ที่มีผู้เสนอแนะ 5 อันดับแรก.....	87
30. ปัญหาทั่วไปในการปฏิบัติงานของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ.....	90
31. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ.....	91

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1. กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	11
2. แสดงการขีดขวางการติดต่อ.....	17

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย